

הרב אריש' ארש"ן **שבחו שלא שינה**

במדבר פרק ח

(א) וידבר יקוק אל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(ב) דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאִמְרַתְּ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּךְ אֶת הַנֹּרֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְוָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת:

(ג) וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְוָה הִעֲלָה נֹרְתֶיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְקוֹק אֶת מֹשֶׁה:

(ד) וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנְוָה מִקִּשָׁה זֶהָב עַד יִרְכָּה עַד פְּרָחָהּ מִקִּשָׁה הוּא כַּמֶּרְאֵה אֲשֶׁר הִרְאָה יְקוֹק אֶת מֹשֶׁה כִּי עָשָׂה אֶת הַמִּנְוָה:

רש"י

(ב) **בהעלתך** – למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן הנוכח הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמם בחנוכה, לא הוא ולא שבעו, אמר לו הקב"ה חייד, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות:

בהעלתך – על שם שהלחז עולה, כחוב בהלכתו לשון עליה, שצריך להדליק עד שיהא שלהבת עולה מאליה. ועוד דרשו רבותינו, מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומטיב:

אל מול פני המנורה – אל מול נר אמלעי שאינו בקנים, אלא בגוף של מנורה:

יאירו שבעת הנרות – ששה שעל שפת הקנים, שלשה המזרחיים פונים למוז האמלעי, הפתילות שבהן, וכן שלשה המערביים ראשי הפתילות למוז האמלעי. ולמה, כדי שלא יאמרו לאורה הוא צריך:

(ג) ויעש כן אהרן – להגיד שבחו שלה אהרן שלא שינה:

(ד) וזה מעשה המנורה – שהראהו הקב"ה כי בלחצו לפי שנתקשה בה, לכך נאמר וזה:

כן עשה את המנורה – מי שנשאה. ומדרש אגדה ע"י הקב"ה נעשית מאליה:

ספרי פיסקא ט

ויעש כן אהרן, להודיע שבחו של אהרן שכשם שאמר לו משה כן עשה:

רמב"ן במדבר פרשת בהעלותך פרק ח

וראיתי עוד בילמדנו (תנחומא בהעלותך ה) וכן במדרש רבה (טו ו), אמר לו הקב"ה למשה, לך אמור לאהרן אל תתיירא, לגדולה מזאת אתה מוכן, הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו - וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם. והנה דבר ידוע שכשאינן בית המקדש קיים והקרבנות בטלין מפני חורבנו אף הנרות בטלות, אבל לא רמזו אלא לנרות חנכת חשמונאי שהיא נוהגת אף לאחר חורבן בגלותנו. וכן ברכת כהנים הסמוכה לחנכת הנשיאים נוהגת לעולם, דרשו סמוכין לחנכת הנשיאים מלפניה ומלאחריה בכבודו של אהרן שלא נמנה עמהם:

(ג) וטעם ויעש כן אהרן - לומר שהוא היה המדליק אותן כל ימיו. ואע"פ שהמצוה כשרה בבניו כמו שנאמר (שמות כז כא) יערוך אותו אהרן ובניו, אבל היה הוא ממדרג במצוה הגדולה הזאת הרומזת לדבר עליון וסוד נשגב. ואולי נרמז לו זה מפסוק (ויקרא כד ג) מחוץ לפרכת העדת יערוך אותו אהרן מערב עד בקר, כי בו בחר השם בימיו ומפני זה אמר גם עתה "דבר אל אהרן בהעלותך", ולא אמר "דבר אל אהרן ואל בניו בהעלותכם":

שם משמאל במדבר פרשת קרח

והיינו דידוע שיש שני אופני העבודה, יש עבודה בהתלהבות ובהתפעלות הנרגשת ונראית לעינים ובהלל ושיר שהוא מכחות הלב, ויש עבודה למעלה שהיא בחי' השכל והמוח, וידוע שהמוח הוא קר, וההתפעלות הבאה מצד המוח איננה נרגשת וניכרת לזולתו ואין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם, אלא שכל תמש ההרגשות שבאדם בטלות לבחי' השכל והמוח. וכמו שסיפר כ"ק אבי אדומו"ר זצללה"ה שבאשר היותו בנעוריו חלש ורוקק דם רח"ל לקחהו כ"ק זקניו אדומו"ר הגדול זצללה"ה מקאצק להיות מתפלל בר"ה עמו בחדרו שעל יד בהמ"ד הגדול וראה

אותו מתפלל שמ"ע בר"ה ברכות ותקיעות בלי שום תנועה והתפעלות אלא שהיו פניו בוערות כלפידים. ומובן שכמו שבח"י השכל היא גבוהה מבח"י הלב, כן עבודה כזו שמבחי' השכל בלי התפעלות נרגשת גדולה יותר מעבודה שע"י תנועה והתפעלות. והנה כך היתה עבודת משה ואהרן בבחי' מוח ושכל לבד ולא היתה נראית בהם לא תנועה ולא התפעלות. ואמרו בשם רבותינו הקדושים בדברי רש"י (פ' בהעלותך) ויעש כן אהרן, הנאמר בהדלקת המנורה, מגיד הכתוב שלא שינה, והדבר יפלא מה הוה ס"ד שישנה ח"ו, ואמרו ז"ל למשל אם הי' נאמר להקדוש רלו"י מברדיטשוב שידליק את המנורה, מרוב התפעלות הי' שובר את המנורה והי' שופך את השמן, אבל אהרן לא שינה היינו שלא נשתנה להתפעל ברגש ובתנועות, והיינו כנ"ל שהי' בחי' המוח והשכל. והנה נדב ואביהוא חשבו שלהנהגת הדור יותר טוב שהמנהיג תהי' עבודתו בהתפעלות נרגשת למען שהרואים נמי יתפעלו ויעשו עבודתם בהתלהבות יותר, וזהו שדייקו מתי ימותו שני זקנים הללו היינו שהם עבודתם בבחי' זקנים שהוא השכל והמוח כנ"ל, ואנחנו שאנו בבחי' בנים היינו שעבודתנו בהתפעלות ננהיג את הדור זה הי' טוב יותר לפני הדור. וכעין פירוש זה איתא בספר ישמח משה והוספתי נופך קצתבית יוסף להבה במדבר פרשת בהעלותך פרק ח

אבל המזכה רבים צדקתו עומדת לעד. וגבי אהרן כתוב (מלאכי ב, ו) ורבים השיב מעון 377. חש"א הקב"ה הקרבנות אינן אלא בזמן שביהמ"ק קיים, דהיינו שאינו בטוח שלא יחטא עוד, והא ראייה באמת חרב ביהמ"ק וקרבנות בטלים בעו"ה, אבל הנרות דהיינו מה שמעלה הנרות לה' הנשמות בני אדם שקרויים נר ה' 378 והשיבם מעון, לעולם אל מול פני המנורה, וממילא הברכות מה שמברכים הכהנים ג"כ עומדות לעולם.

והנה מכח זה שהשיב רבים מעון אינן צריכין לקרבנות ויהיה זה הפסד לכהנים, ואעפ"כ אהרן אוהב שלום ורדף שלום ומקרב את הבריות לתורה. חש"כ רש"י ויעש כן אהרן, להגיד שבחו שלא שינה להיות בוחר בקרבנות, אלא עשה כאשר ציוה ה' אל מול פני המנורה העלה נרותיה. חש"א המדרש (הנ"ל) יראו את ה' קדושו, מה שהקדושים מיראים את אחרים עי"ז אין מחסור ליראיו כי אין להם הפסד, וצדקתם עומדת לעד.

שפת אמת במדבר פרשת בהעלותך

תרל"ה ויעש כן אהרן. שלא שינה. יש לפרש כי עשה מעשה המצוה כל ימי חייו בכוונה ורצון אחד. כי דרך כל אדם. שבהתחלה מתעורר לטוב. אח"כ נשכח ממנו. וצריך לחפש התעוררות באופן אחר תמיד. והאמת כי ההתפעלות הראשון הוא המובחר לזאת נאמר על אהרן שלא שינה וממילא בא לו תמיד השגות חדשות כמ"ש אם שמוע בישן תשמע בחדש

תרמ"ד ויתכן לומר שגם זה נרמז במדרשם ז"ל בפסוק ויעש כן אהרן שלא שינה. מלשון השנות החלום. שלא היו ב' ימים באופן אחד ובכל יום המשיך אור חדש בהדלקת הנרות. ח"ש כן כי בשמים כך הוא והדלקה הוא המשכת אור והיינו כשהוא בהתחדשות כנ"ל

רבי מאיר מפרמישלאן איך יעלה על הדעת לומר שאהרון היה עלול לשנות ולא לעשות כפי שציווהו הקב"ה? אלא זה הפירוש, שאף-על-פי שנתעלה ונעשה כוהן גדול לא שינה את טעמו ואת דרכיו, לא גבה ליבו, אלא הוסיף להתנהג כמקודם.

שמונה קבצים קובץ ח' פס' קנז

המנורה כוללת קדושת נשמת ישראל מצד עצמה, שנראית לכאורה חיצונה לגבי התורה שבקה"ק, ובאמת היא מאירה לכל, והיא סוד עדות לישראל, אלא שהיא יכולה להאיר בחוץ ג"כ. גם קדושת נשמת ישראל מוארה היא מנשמת משה ביסודה העליון, אבל לא כפי ציורה שבפועל, ע"כ היתה המנורה צריכה להיות מצויירת אצל משה כמראה אשר הראה ד' את משה, אבל בפועל לא עלתה בידו לעשותה, כ"א כן עשה את המנורה, מי שעשה, מעשה שמים ע"י תעלומתה של נשמת משה מצד זיהרא עילאה דאדה"ר, שכולל את האומה כולה ברוחניותה, ומצדה אין שום סיג ופגם בכל ישראל, כולך יפה רעיתי ומום אין בך. לא כמו מצד הנבואה והתגלות התורה שישנם מדרגות וחילוקים

אמרי אמת בראשית

איתא בגמרא (שבת כב ב) מחוץ לפרוכת העדות יערוך וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל והקשו תוס' אמאי נקט מ' שנה לעולם כל העולם כולו לאורו של מקום הולכין, אולם הנה באור הראשון כתיב (בראשית א ג) ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור ולא כתיב ויהי כן (עי' רמב"ן) מפני שהאור של ששת ימי בראשית נגזר ולא נשאר בעולם הזה דכתיב (איוב כח ג) אבן אופל וצלמות ואיתא (בר"ר פט א) שכל זמן שיצר הרע בעולם אופל וצלמות בעולם וכו' נעקר יצר הרע מן העולם וכו', באהרן הכהן כתיב (במדבר ח ג) ויעש כן אהרן ואיתא (רש"י) להגיד שבחו של אהרן שלא שינה היינו שלא שינה האור מכמות שנברא זהו ויעש כן שאצלו היה האור בבחינת ויהי כן